

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas II. De potentiis prout receptivis operationum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

residens in pede. Ergo non est idem principium movens & sentiens dolorem. Et titulus, & argumentum propositum, deponunt universalem resolutionem; An sensatio facta in hac parte, eliciatur à tota anima, divisibili, bruti.

DICENDUM est. *Sensationem factam in oculo v. gr. non exerceri ab anima bruti posita in pede.* Et universaliter sensationes animæ divisibilis, non fiunt ab anima tota. Ita Arriaga contra Oviedo.

PROBATUR I. Quia si abscindatur pes equo, vel auricula, vel alia pars sine qua vivere potest, æquè benè videret ante, quod cerre non fieret, si influxisset in visionem etiam pars animæ, quæ est abscissa cum pede. Quia diminutis causis, non ita intensus prodit effectus.

PROBATUR II. Quia vel illa sensatio tota producitur ab anima residente in oculo, & tota ab anima residente in pede; & hoc non, quia à duabus causis totalibus, naturaliter idem effectus prodire non potest à totalibus inquam, ejusdem rationis. Si autem eliciatur ita, ut quamvis anima quæ est in oculo, sola possit elicere visionem, nihilominus attemperet suum concursum, de quoque locum agendi, etiam reliquis partibus, hoc dici non poterit, quia nullum fundamentum est asserendi, unde illa agentia moveatur, ad temperandum concursum. Rursus illæ partes non sunt æqualiter applicatæ; jam autem ex generali regula, quam advertit Arriaga, quando aliqua causæ, sunt inæqualiter applicatæ, quamvis vim habeant agendi, si tamen absit applicatio æqualis, censendus est produci, à causa, melius applicata.

CONFIRMATUR. Quia expressè dicit Oviedo. Ideo vivens majus corpore, non videre melius, viventi, quod est minus corpore, quia reliquæ partes habent sua munera, quæ exercent in pluribus partibus materiæ. Cur ergo non ita etiam occupat, & alligata ad munera in pede exercenda, ut non concurrat ad sensationes oculo faciendas.

PROBATUR III. Quia si anima existens in pede, concurrat ad eliciendam visionem, vel sua entitate immediatè informat oculum, cum illoque concurrat: & hoc non, quia aliàs in duplici loco esset, vel certè transfundit virtutem suam per medium, quæ postea sit elicitiva visionis cum oculo, & hoc non, quia tales virtutes non nisi illis agentibus concedi debent, quorum virtus, etiam separata à suo principio, agere potest, ac egisset unita: & ita conceditur igni calor, qui calefacit, separatus ab igne, quantitas materiæ, separata in Eucharistia, subiectat accidentia; jam autem nulla est virtus, quæ separata ab Entitate animæ, se sola, producat visionem. Non etiam potest elicere actionem, eamque transmittere in oculum; quia impossibile est transmitti actionem per medium, nihil agentem in medio, hoc enim ipso illa actio, non esset actio.

OBJICIT I. Oviedo. Anima bruti secundum se totam, est capax elicere visionem, constat enim partibus homogeneis. Rursus secundum

omnes partes, est sufficienter applicata ad visionem eliciendam, nec impeditur quod in pede existens, non habeat in pede organisationem oculi. Quod ipsum probatur. Quia agens divisibile non debet esse, immediatè applicatum passo, secundum omnes sui partes, sed sufficit ut habeat applicationem immediatam, ratione alicujus partis, mediatam ratione aliarum. Ergo idem dicendum de anima.

RESPONDET Arriaga, quod id verum sit, quando experientia adest, qualis experientia est, quod non solum partes conjunctæ ignis agant, sed & remotiores. Nam si remotiores dividantur, non fit tam intensa actio; experientia autem nulla est, quod concurrat pars animæ existens in pede ad visionem. Immo est experientia in oppositum ut vidimus, cum parte animæ abscissatæ pede, non fiat ulla diminutio in videndo.

Aliter eidem objecti onis satisficit, quod procedat de operationibus inorganicis, non autem de organicis propter rationes adlatas.

OBJICIT II. Idem. Non impeditur anima bruti in pede existens defectu organi videndi. Ergo adhuc potens visionem elicere in oculo. Antecedens probatur. Quia organisatio se tenet ex parte subiecti, & non requiritur ex parte agentis, neque ratione principii activi, neque in illa parte, à qua fuit actio, sed in illa parte in qua recipitur, vel cui unitur illius terminus. Ergo visio recipienda in pupilla, etiam si producenda sit à tota anima, non requirit organisationem, quoad omnes partes immediatam.

RESPONDETUR. Negando Antecedens, quod scilicet organisatio requiratur ad solam recipiendam v. g. visionem, & non requiratur ad agendum, saltem tanquam necessarium prærequisitum, sine quo procedere non potest ad eliciendam actionem; aliàs anima videre posset independentem ab organo, & cum antecedenter ad receptionem sensationis, jam sensatio sit materialis, debuit dari restrictivum animæ, ut illam materiale eliceret, quod restrictivum non ostendi, nisi concedatur, præter receptionem in subiecto materiali, esse aliquid prius, quod antecedenter à parte principii etiam requisitum, restringat animam.

OBJICIT III. Argumentum prædictum quomodo in bruto, idem sit principium cognoscens, & movens.

RESPONDETUR. Communiter, à parte sentiente transmitti species ad cerebrum, ubi cognitiva brutorum refidet, quæ adjuncta speciebus, ut inquit Arriaga, transmissis, cognoscit objectum, quod prius anima senserat in pede, quæ etiam prout appetitus est, elicit actum, quo vult movere totum corpus, aut partem, proceditque ad motum nervorum ex cerebro per totum corpus diffusorum, quibus motis etiam anima in pede existens, movetur, g. pedem.

DIFFICULTAS II.

De Potentiis prout receptivis operationum.

Quæstio procedere potest, vel de operationibus materialibus, qualis est operatio phantasiæ, & sensuum, vel de immaterialibus nempe intellectu & voluntate.

DICEN-

DICENDUM est I. *Actus immateriales immediate recipi in anima.*

PROBATUR. Quia v.g. intellectiones, non recipiuntur in potentia intellectiva, quia hæc condistincta ab anima non datur, non etiam recipiuntur in corpore, quia ex una parte anima est subiectum, sicut gratia ita & operationum immaterialium capax, salvabiturque ita, quomodo actus vitalis, si nihil obsit, ab eodem principio recipiatur, à quo producit. Ex alia parte si nihil obsit, debet illis proportionatum subiectum assignari, maior autem est proportio operationum spiritualium, cum subiecto spirituali. Et licet quidem materia, sit subiectum connaturale animæ spiritualis, non sequitur esse subiectum connaturale etiam operationum illius, quia nisi reciperetur anima spiritualis in materia, non fieret ullum compositum substantiale, nec satisfaceret ordini essentiali, quem dicit forma spiritualis, ad materiam. Immo nisi in illa reciperetur, nullum aliud esset subiectum repetibile, in quo recipi connaturaliter posset. In præsentem autem pro actionibus immaterialibus recipiendis, in materia, non militant similes rationes.

DICENDUM est II. *Actus materiales ne quidem inadæquatè recipi in anima.* Est conclusio Oviedi contra Ariaga. Et à fortiori eorum qui censent, ne divinitus quidem posse recipi accedens materiale, in subiecto spirituali.

PROBARI I. Posset ex Recentiori Suarez. Quia non magis independenter sensationes à materia, quam intellectiones: Si non reciperentur in materia ipsa, sensationes, sicut in materia non recipiuntur intellectiones.

RESPONDERI potest. Actiones materiales quoad subiectum, æquè independenter à materia, atque intellectiones, nam in his principiis sicut intellectiones, ita & sensationes, reciperentur saltem inadæquatè in anima spirituali, licet quoad elici, magis pendeant sensationes à materia, quia materiales actiones, sine organo elici non possunt, cum sine illo eliciantur intellectiones.

Urget rursus. Quia non est unde illæ actiones forent materiales, non ex objecto, quia circa objectum materiale, fieri possunt actiones spirituales; Non ex subiecto, quia hoc esset spirituale, nempe ipsa anima.

RESPONDERI posset. Actiones illas fore materiales, quia in illis eliciendis, restringitur anima spiritualis per organum. Quod dicit deferendas istas actiones ab anima separatas, id non convincit, cum anima ne quidem actiones spirituales secum deferat. Si autem res sit de speciebus, dici posset illas non esse deferendas, quia corrumpuntur, utpote materiales, ordinatæque ad deservendum corpori, quod deletur. Cumque ille status exstendi, sit spiritualis, spiritualia non nisi instrumenta depoliceat, finitque illo sine, ad quem nata sunt deservire species materiales, hoc est operationes in corpore, & ipsæ desinent. Denique quod addit inde sequi solam ani-

mam videre & non oculum, ambiguum est. S enim id velit significare, quod non detur ulla potentia visiva condistincta ab anima, id libenter concedetur. Si autem significet, oculum pro sola materia acceptum, non esse principium elicitive visionis id dare docet Oviedo hic contr. 3. p. 1. n. 17. Si autem velit significare, quod independenter ab organo eliciatur illa visio, id omnes negabunt. *Sed aliter*

PROBAT idem Suarez conclusionē. Quia anima vel sentit per illam partialem sensationem, in seipsa receptam, aut etiam per illam partialem receptam in materia, si sentit etiam per illam partialem receptam in materia, ergo quamvis tota reciperetur in materia adhuc per illam sentire posset anima. Si autem sentit non nisi per illam in se receptam, ad quid requiritur illa pars, recepta in materia.

PROBAT Oviedo. Non potest esse anima, subiectum adæquatum operationum materialium, ut docent oppositi. Ergo nec poterit esse subiectum inadæquatum. Quod probatur. Incapacitas recipiendi adæquate formas materiales, non oritur in anima ex alio, quam ex improportionē inter rem spiritualement & materialem. Sed eadem improportio manet, respectu subiecti inadæquati. Ergo.

PROBATUR III. conclusio. In linea agendi semper quæritur principium proportionatum. Ergo & in linea recipiendi. Jam autem spirituale subiectum, non est proportionatum, recipiendo alicui materiali.

OBJICI TUR I. Si non reciperetur actio materialis v.g. visio in anima, & esset ille actus vitalis, & non esset. Esset ut supponitur. Non esset autem, quia de ratione actus vitalis est, ut actio ab eodem principio eliciatur, & recipiatur.

RESPONDETUR. Si actus vitalis proficiscatur, à solitariè sumpta potentia, in illa recipi debet. Si autem actus vitalis non proficiscatur à potentia solitariè sumpta, sufficit ut in alterutro existat, quæ ad illum actum requiruntur, recipiatur; hoc est magis proportionato. Quia autem visio ocularis non fit ab anima solitariè sumpta, sed in organo, sit ut in illo tanquam proportionato, recipi possit, sufficitque ut vel immediatè vel mediatè, in potentia recipiatur, quando recipitur in organo, cui unita est anima. Et certè tota ratio receptionis actus vitalis, in principio à quo producit, in hoc sita est, ne maneat accedens sine subiecto, & ne actus immanens extra exeat. Quod totum salvatur, quamvis recipiatur sensatio non in anima immediatè, sed in organo.

Potest & alia via teneri ad respondendū huic argumento. Quod scilicet de ratione actus vitalis sit, non recipi in potentia eliciente, sed uniti illi, quæ duo distincta sunt, nam materia unitur formæ, non recipitur in forma. Sic etiam & ille actus, non recipitur quidem in anima, utpote spirituali, unietur tamen illi, quia indistabit ab anima unita organo in quo recipitur immediatè. Sufficere autem hoc ad rationem actus vitalis.

† (N) 4

PRO-

PROBATUR. Negativo argumento, quia nulla necessitas est, plura ad vitalitatem requirendi. Unde maiorem habebunt immanentiam operationes bruti cum bruto, & intelligentiones cum anima, quia & recipientur & indistabunt; jam autem operationes materiales hominis, indistabunt quidem ab anima, non recipientur tamen in illa. Quanquam supra etiam dictum, quod de ratione essentiali vitalitatis, non sit, immanentia per receptionem.

INSTABIS. Non potest reddi anima volens, actu voluntatis sibi unito, ergo nec reddi videns, visione in alio recepta.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia ad hoc ut dicatur aliquis velle, non debet se habere mortuo modo, debetque se movere, ceteraque sunt paria, quia est proportio inter animam & volitionem; jam autem etiam si anima non subiectet visionem materialem, nondum se mortuo modo habebit ad illam anima, movebit enim se ad illam producendam, ceteraque sunt imparia; quia est impropportio inter animam spiritualem, & inter materialem actionem.

OBJICIT II. Ariaga locum S. Augustini, ubi de Spiritu & anima, appellat animam sensum, dum sentit.

RESPONDETUR. Concedendo totum, neque enim hic quidquam agitur de receptione, solumque forte vult Augustinus dicere, quod potentia sensitiva, indistinguatur realiter ab anima. Denique hoc solum vult forte Augustinus animam reddi sensum, principiando sensationem. Et quamvis non exprimat Augustinus se agere de productione sensationis, suffecerit interim, quod non agat de subiecto receptionis elarè.

OBJICIT III. idem rationes.

PRIMA est. Si anima bruti non reciperet sensationem, non redderetur magis sentiens & appetens, quam materia. Vna enim aequè primò dicit receptionem & effectiorem sensationis.

RESPONDETUR. In brutorum anima, utpote materiali, recipi sensationes, non in spiritali humana; magis tamen sentiet anima humana, quam materia, quia ut dixi supra, vitalitas potissimum spectatur, penes ipsam actionem.

SECUNDA RATIO. Sensatio non potest facere materiam sentientem, ergo nec in illa recipi, sicut quia Quantitas non potest facere Angelum extensum, in illo non recipitur.

RESPONDETUR. Quod sensatio faciet materiam sentientem, hoc est, habentem sensationem sibi unitam, ad quam etiam concurrat, non faciet tamen sentientem, quasi se sola percipiat objectum. Quantitas autem ideo non recipitur in Angelo, quia Angelus est subiectum illius impropportionatum, quæ impropportio non est inter organum, & actionem materialem.

TERTIA RATIO. Si sensatio non recipere-

tur in anima, non posset reddere hominem sentientem. Quod ipsum probatur. Quia ut aliquod totum, propriè ac simpliciter denominetur tale, debet illa denominatio cadere, supra aliquam illius partem, sed si anima non recipit sensationem immediatè, denominatio sentientis nulla parti tribueretur determinatè; non enim tribueretur materiæ, quia hæc recipiens sensationem, non sentit; non item tribueretur animæ, quia hæc non reciperet sensationem. Ergo. Illustrat hoc instantia. Quia sicut anima, si reciperet immediatè albedinem, cum anima sit incapax denominari alba, non potest homo dici ratione illius albedinis, albus, sic nec in præsentia dici poterit sentiens.

RESPONDETUR. Negando sequelam, Quia anima denominatur sentiens elicitive, quamvis non receptivè immediatè, ratione cuius, bene potest denominari totus homo sentiens, præcipuè cum sensatio, ut dictum supra, desumatur unice ab ipsa actione. Eidem argumento bonam dat solutionem ipse Ariaga; quod scilicet denominatio sentientis, ex duplici ratione constet, ex recipere, & ex elicere, quorum utrumque non est necesse, ut eidem conveniat.

Continuatur Solutio,

Et quid de potentia absoluta fieri possit ostenditur.

QUARTA RATIO ejusdem est. Si quis effectus non possit coalescere ex aggregatione subiectorum, sed debeat esse in uno, is maxime erit effectus v. g. videntis, quod ipsum probat. Si forma rationalis interrogetur, videsne objectum? diceret: Nihil ego scio, & si interrogetur materia per impossibile, diceret: Nec ego scio, quomodo ergo uterque respondebit: scio.

RESPONDETUR retorquendo imprimis argumentum. Si queram ex semiulna: Esiñe Tu ulna? respondebit: Non! & si queram ex altera parte: Esiñe Tu ulna? respondebit: Non! cur ergo fieri poterit, ut utrumque simul sumptum dicat: sum ulna. Et sicut ex his duobus conflatur ulna, sic ex illis duobus, hoc quidem elicitive, illo receptivo, consurgit denominatio sentientis. Deinde directè respondetur, quod anima, ratione ejus, quod sit principium elicitive visionis, dicere possit: Ego video.

QUINTA RATIO ejusdem est. Anima debet immediatè recipere cognitionem, ut possit excitari ad amandum, quia idem debet esse principium cognoscens & amans, sed etiam ex sensatione materiali, determinatur anima ad appetendum. Ergo etiam anima debet esse cognoscens & recipiens cognitionem materialem.

RESPONDETUR, Imprimis negando, quod eadè anima, indispensabiliter debeat recipere cognitionem, & amare; cū sufficiat solum, ut eadè producat cognitionem & amet. Sed insuper disparitas dari potest, quia si nō idè esset princip. nōcitivū & vo-

& volitivum, voluntas ferretur in incognitum, quod absurdum est; & ex alia parte, intellectio-
ni est subiectum proportionatum anima; hoc
autem absurdum non sequeretur, nec simile, si
anima non reciperet in se cognitionem materia-
lem, cui etiam ab alia parte est improportiona-
ta, adhuc enim verè eadem anima erit sentiens,
& appetens, ratione ejus, quod idem principi-
um eliciat sensationem, & appetitionem, licet
illam sensationem non recipiat in se anima.
Unde ulterius dicitur, quod ad cognitionem,
(ut illa reddat cognoscentem) non sit necesse ut
informet immediatè, sic sufficit ut eliciatur, &
vel recipiatur si sit proportionata, vel indistincte ut
dictum supra. *Sed poterint Divinitus recipi
sensatio materialis in anima spirituali?* Hæc quæ-
stio decisa manet alibi, ubi diximus, accidens
materiale, posse Divinitus recipi, in subiecto spi-
rituali, quantumvis improportionato. Et ratio
est, quia id non implicat contradictionem.
Et quia extensionem illius, vel simpliciter potest
auferre Deus, auferendo quantitatem, vel impe-
dire effectum illius secundarium, qui est exten-
sio localis.

DICES cum Recentiori Suarez. Accidens
spirituale v. g. intellectio, si est distincta realiter,
non potest ferri extra suum subiectum, sicut nec
extra suum objectum. Atqui si poneretur in la-
pide intellectio, ferretur extra suum subiectum,
ergo non potest in illo collocari.

RESPONDETUR. Negando paritatem;
Disparitas, quia non est tanta connexio acciden-
tis spiritualis, quod est intellectio, cum subiecto,
quam cum objecto. Quod ipsum probatur.
Quia impossibile est esse intellectiorem, & non
esse alicujus objecti, hoc ipso enim non esset in-
tellectio, nihil enim intelligeret, quia si
intelligeret, hoc ipso esset objectum,
quod intelligeretur. Jam autem nullum tale
absurdum sequitur, si non sit intellectio in pro-
prio subiecto, cum possibile sit esse intellectio-
nem, & non esse subiecti intellectiorem, cum
possibile sit aliquid accidens (ut patet in quan-
titate Eucharistica) sine ullo subiecto esse. Per
hoc tamen non nego, quod accidens spirituale,
involvat semper & essentialiter, esse aptitudina-
le ad poni in subiecto spirituali. Deinde licet
nihil possit extra suum subiectum poni, si illud
subiectum respectu illius formæ recipiendæ, ne
quidem habeat rationem subiecti obedientia-
liter, potest tamen poni extra suum subiectum
connaturale. Nego autem quod subiectum
spirituale, non sit subiectum obedientialiter, re-
spectu accidentis materialis. Obedientialita-
tem subiecti quantum ad præsens per hoc expli-
cando, quod scilicet nullum detur agens natu-
rale, quod uniat accidens materiale alicui spiri-
tuali, possit tamen id facere supernaturaliter.

INSTAT Idem. Potentia productiva non
potest ferri in id, quod est non producibile, &

objectum adæquatum potentia productivæ, est
solum producibile, ergo & subiectum adæqua-
tum intellectivi, erit solum intellectivum.

RESPONDETUR. Verum esse totum, si proce-
dat conclusio de subiecto naturali. Sed si plus
intendat argumentum, negatur consequentia;
quia si potentia productiva ferretur ad non pro-
ducibile, hoc ipso non esset potentia producti-
va; non sequitur autem hoc ipso intellectiorem,
non fore intellectiorem, si poneretur in subie-
cto improportionato.

DIFFICULTAS III.

De specificatione potentiarum.

HÆC difficultas multis sui partibus resoluta
manet, ubi egimus de specificatione scien-
tiarum. Aliqua tamen in particulari hic ad-
dendo.

QUÆRITUR I. per quid specificentur Poten-
tiæ?

ASSERO I. *Si ve distinguantur si ve non distin-
guantur potentia ab anima, specificantur intrinsecè
à suamet entitate.*

RATIO. Quia specificatio rei intrinseca, est
differentia ejus à reliquis, & constitutio ejus-
dem, sed quicquid constituitur, non alio, à se
constituitur, sed sua entitate constituitur. Ergo
& sua entitate specificatur intrinsecè. Quia ve-
rò entitates rerum, & ipsorum prædicatorum in
seipsis spectatorum, sunt nobis ignotæ, recurre-
re solemus ad aliqua extrinseca, per quæ se pro-
dit illa res. Et ita quamvis indubiè detur ratio
prior in homine ipsa rationalitate, ex qua, tan-
quam ex radice, profluit prædicatum rationali-
tatis, quia radix est quid absolutum in se, ex quo
profuit id, quod est ad aliud, nempe rationali-
tas, quæ est principium actuum ratiocinandi,
adeoque aliquid respectivum, tamen ad ipsam
Rationalitatem tanquam ad aliquid notius re-
currimus, &c. Sic etiam in præsentem inquiren-
dum est aliquid extrinsecum, per quod prodant
se potentia, quodque est specificativum extrin-
secum, arguitivum, & indicativum ut ita dicam.
Hinc

ASSERO II. *Specificativum extrinsecum ulti-
mum potentiarum, si ve ille sint distinctæ, si ve non
distinctæ, est ipsa ratio formalis objecti ultima, ad
quam tendit per suos actus potentia.* Talis ratio
in intellectu est intelligibilitas objecti, in volun-
tate volubilitas, in visiva visibilitas. Quia ve-
rò visibilitas, intelligibilitas, volubilitas, & simi-
les termini, dupliciter accipi possunt, I. pro con-
ditione sub qua objecti, & sine qua, potentia
non posset versari, circa objecta. II. Pro ipso
objecto, secundum quod dicitur, quod intelle-
ctus, possit elevari ad videndum & in-
telligendum intuitivè, DEUM, quia
Deus